

bibi dumon tak & hans van der meer
het koeienparadijs

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Kinderboeken Uitgeverij
2017

Naar het koeienparadijs

Ik ben Claartje.

Ze zeggen dat ik met mijn vierentwintig jaar de oudste koe ter wereld ben. Maar die leeftijd zegt mij niets. Wij koeien rekenen in kalfjes. Ieder jaar kun je er een krijgen, en dat is dan hoe oud je bent, het aantal kalfjes dat je op de wereld hebt gezet. Ik kreeg er één. Een zoon. Dat is lang geleden. Het wordt mistig in mijn hoofd als ik zo ver terug moet denken in de tijd. Maar de dag van zijn geboorte weet ik nog precies. Ik kreeg mijn jong op drie poten, in een vreemde wei die vol paardenbloemen stond. Na hem kreeg ik geen kalfjes meer. Ik ben dus één kalfje oud.

Ik herinner me dat ik op een dag in een vrachtwagen werd geladen. Er stonden al een paar koeien in die ik niet kende. Ik weet niet of we iets tegen elkaar zeiden. Ik geloof van niet, omdat we te angstig waren. Na een korte rit kwam de vrachtwagen tot stilstand. Alle koeien werden uitgeladen. Ik ook. Het winterlicht deed pijn aan mijn ogen. Ik snoof de lucht diep op en wist dat de plek waar ik was aangekomen geen goede plek was. Ik hoorde mensen schreeuwen. Ze waren ongeduldig. Ik kreeg een klap met een stok. Die klap bracht een vreemde koe in mij naar boven.

Terwijl de andere koeien gehoorzaam de handen van de ruwe mannen volgden zette ik het op een lopen. Een koe gaat nooit in haar eentje op pad, dat is de eerste les die je in het leven leert. Maar ik deed het toch. Ik draafde weg van alle drukte. Er kwamen mensen achter mij aan, dus begon ik te galopperen. Ik zweer het, zo hard had ik nog nooit gelopen. Ik denk dat mijn hoeven de grond niet eens raakten.

Ik kende alleen de stal en de wei, maar die dag leerde ik een nieuwe wereld kennen. Ik kon voor het eerst alle kanten op. Maar mijn hoofd zei: rechtdoor, almaar rechtdoor. Zo ver mogelijk van de plek vandaan waar de lucht naar verwoesting rook.

De grond waarover ik rende was eerst zwart. Maar even later sprong ik bijna in een sloot vanwege de witte strepen die plotseling onder mijn hoeven vandaan flitsten. Het bliksemde op de grond en het bliksemde in mijn kop.

Na een tijdje kwamen er huizen in zicht, en auto's, en mensen op fietsen. Iedereen schreeuwde. Iedereen leek net zo bang als ik. Daarom stopte ik niet voor een auto die ik op me af zag komen, want als je stopt springt het gevaar van achteren op je rug. De botsing deed geen pijn, maar mijn linkerachterpoot werkte daarna niet meer mee.

Ik hoorde gejang uit auto's komen die me hinderlijk bleven achtervolgen, zoals vliegen in de zomer doen. Ik voelde hoe er naalden in mijn rug werden geschoten. Iets trok me naar beneden, naar de grond. Een kracht die groter was dan ik. Maar een nog grotere kracht zorgde ervoor dat ik verderging. Op dat moment voelde ik voor het eerst mijn kalf.

Ik liep een straat in met muren aan allebei de kanten. En aan het einde van die straat stond nóg een muur en midden in die muur zag ik wolken en tussen die wolken zag ik een koe. Ik zag een koe die op mij af kwam, ik zweer het. Ze was net zo groot als ik, net zo bang, en net zo op de vlucht. Ze kwam uit de tegenovergestelde richting. Maar ik ging echt niet voor haar opzij. Mijn kop zei: rechtdoor. Dus ging ik rechtdoor. Ik denk alleen dat die andere koe er net zo over dacht, want ook zij ging niet opzij. Ik sprong uiteindelijk dwars door haar heen. Ik hoorde gerinkel van brekend glas en toen was die ander weg. Ik loeide voordat ik viel.

Ik ben daar niet eeuwig blijven liggen, maar hoe ik daar ben weggekomen weet ik niet. Wel weet ik dat ze me hebben teruggebracht naar de plek waar de geur van verwoesting hing. Ik stond op drie poten, want mijn vierde kon ik niet gebruiken. En denken ging ook niet meer. Zelfs niet aan mijn kalf. Ook de angst was weg. Dat kwam door het hooi dat voor me lag. En door de emmer gevuld met koel water. Ik ben daar een tijdje gebleven, in die stal waaruit ik was weggevlucht. Maar niemand schreeuwde. En niemand sloeg me meer met een stok.

Een paar dagen later ben ik opnieuw in een vrachtwagen geladen. Ik kwam terecht in een stal waarin nog een paar koeien stonden. Een stuk of vier. Te weinig voor een kudde. Maar goed genoeg voor mij. Ik kan me de kalmte herinneren van de andere dieren. Alsof er geen kwaad op de wereld bestond. En toen het voorjaar werd, mochten we naar buiten. Ik kon alweer een beetje lopen tegen de tijd dat mijn kalf geboren werd.

Die dag werd de gelukkigste van mijn leven. Vijftien zomers lang liep mijn zoon naast me. En ik liep naast hem, op vier poten. De breuk is langzaam genezen tot ik er op een dag geen last meer van had.

Ik heb in de jaren hier veel koeien zien komen en gaan. En als ze gingen, dan gingen ze liggend op hun zij, net zoals mijn zoon een paar winters geleden. Niemand verlaat het erf hier levend. Niemand wordt verkocht of weggedaan. Je mag blijven tot je grijs bent en niet meer kan.

Ze zeggen wel eens: wie een leven redt, redt een hele wereld. Ik denk dat dat waar is. Ik heb mijn zoon een wereld gegeven. Het is niet moeilijk om hem weer voor me te zien tussen de mistflarden in mijn kop. Want nu hij niet meer naast mij staat, zit hij weer in mij. Net zoals toen, op de dag van mijn vlucht. Mijn vlucht naar het koeienparadijs.

Ik ben niet één kalfje oud, ik ben een hele wereld oud.

Claartje, 12 juni 1993 – 12,5% Holstein Friesian/37,5% Fries
Hollands/50% onbekend

Claartje vluchtte uit het slachthuis. Tijdens haar vlucht werd ze achtervolgd door brandweer, politie en dierenarts. Ze brak haar achterpoot toen ze in botsing kwam met een auto. Vanaf een afstand kreeg ze zo veel verdoving ingespoten dat een olifant allang onderuit was gegaan. Maar Claartje vluchtte verder. Uiteindelijk sprong ze in een winkelstraat dwars door een etalage heen, waarna ze verdoofd bleef liggen. Ze werd teruggebracht naar het slachthuis om alsnog te worden geslacht. Maar eerst moesten de verdovingsmiddelen en de stress haar lichaam hebben verlaten. In de tussentijd kwam haar verhaal in de krant. Twee broers lazen dat Claartje weer terug was in het slachthuis. Dat konden ze niet begrijpen en ze kochten haar van de slachter en brachten Claartje naar De Leemweg. Drie maanden later kreeg ze een kalf. Niemand wist dat ze drachtig was. Haar kalf werd Rinus genoemd, naar een van de broers die haar had gekocht. Rinus werd geboren op 22 juni 1997 en stierf van ouderdom op 11 juli 2012.

Ik ben blij

Ik ben Yoshua.

Als alle regen tegelijk met een rotgang uit de hemel naar beneden komt, boven op het dak van de stal, ben ik blij. Als de wind met al zijn kracht aan de takken rukt en het lijkt of de muren worden omgehaald, ben ik blij. Als de zon met zijn stralen het water in de drinkbak laat koken, ben ik blij. En als mijn baas zijn handen over mijn schouders haalt, ben ik nog blijer dan ik al was.

Ik ben altijd blij. Het lijkt wel of de kleine vogeltjes hier op stal, die van de mest smullen, ook in mijzelf zitten, onder mijn vacht. Of ze door mijn hele lijf heen fladderen. Van achteren naar voren, tot helemaal in mijn kop. Soms kan ik gewoon niet stil blijven staan. Dan beginnen mijn poten te dansen. Alsof de vogeltjes allemaal tegelijk hun vleugels spreiden en opvliegen naar de nok van het dak. In plaats van zwaar voel ik me licht. Op zo'n moment, als het lijkt of de vogeltjes mij een stukje optillen, vergeet ik dat ik twaalfhonderd kilo weeg, ik vergeet dat ik elf jaar oud ben, en dat ik waarschijnlijk al achterkleinkinderen heb.

Ik woonde samen met een stel andere stieren op een grote boerderij. Het was onze taak om de koeien te dekken. We werden verzorgd door iemand die denk ik verliefd op ons was. Dat begrepen we wel want we waren mooie jongens. We kregen, zoals ze dat tegenwoordig noemen, positieve aandacht. Niet een beetje, maar hooiwagenladingen vol. Heb je wel eens zo'n volle hooiwagen gezien? Nou, zo vol en dan nog een tikje voller. Zo veel hield die vrouw van ons.

Ze zei elke dag dat we de mooiste mannen waren die ze

kende. En op een keer vroeg ze me: hoe heet je eigenlijk? Ze wilde ons allemaal een naam geven. En die namen mochten we zelf verzinnen. Wij koeien en stieren noemen elkaar bij de geur, dus namen hebben we niet nodig. Maar ik wilde haar heus wel helpen. Ik weet niet meer precies wat ik toen heb gedaan. Misschien heb ik op een bepaalde manier gekeken. Of loeide ik? Of misschien ging er een rilling door mijn vacht, maar even later knikte ze. Ik zag aan haar gezicht dat ze tevreden was. En ik was weer blij, zoals altijd.

Sindsdien fluisterde ze niet alleen 'Ik hou van jou' in mijn oor, maar zei ze ook mijn naam: Yoshua. Ik hoorde haar aan iemand vertellen dat ik mijn eigen naam had uitgekozen. En dat die naam uit de Bijbel kwam. Nu weet ik niet precies wie of wat de Bijbel is, maar ik weet wel dat ik Yoshua een mooie naam vind, en dat ik blij ben dat ik haar goed heb geantwoord.

Op een dag, ik weet niet meer welke, werd ik helemaal alleen in een vrachtwagen geladen. Ik stapte er vol vertrouwen in, want wat kon mij nou gebeuren? De reis duurde heel erg lang en toen de klep weer openging hoorde ik zo veel geloei dat ik vanzelf meedeed. Niet omdat ik mijzelf zo graag hoor loeien, maar om te kunnen blijven staan. Want echt, ik werd omver geblazen. Zo veel koeien tegelijk had ik nog nooit gezien, en al helemaal niet gehoord. En met koeien bedoel ik dus koeien, hè? Geen stieren, zoals ik.

Man, wat was ik blij!

Het vreemde was dat ik na dat bezoek niet meer mee terug mocht naar huis. De klep ging dicht en de vrachtwagen reed weg zonder mij erin. Ik hoorde iemand mijn naam roepen: 'Yoshua!' Het was geen hoge stem, maar een lage, van mijn nieuwe baas Bert. Hij gaf me hooi en kriebelde me even achter de horens. Het was even wennen, maar hij noemde me tenminste wel bij mijn naam.

Kort daarna gebeurde er iets waar ik niks van begreep. En nog steeds begrijp ik het niet helemaal. Ik kreeg een spuitje waarvan ik ging slapen. Ik zakte zo door m'n hoeven. En toen ik onder zeil was hebben ze me iets geflikt. Ik weet zeker dat de man met de spuit dat heeft gedaan. Die vent heeft iets afgesneden, want toen ik wakker werd had ik een brandende pijn tussen mijn achterpoten. Voor het eerst in mijn leven voelde ik geen vleugels fladderen onder mijn vacht. Ik wilde terug naar huis, waar ik iedere dag in mijn oor gefluisterd kreeg hoe mooi en lief ik was.

Maar ik ging niet naar huis. In plaats daarvan werd het touw waaraan ik sinds mijn aankomst stond vastgebonden losgemaakt en werd ik vrijgelaten tussen de koeien. Er liepen er wel dertig. Moet je rekenen. Dertig vrouwen, helemaal voor mij alleen!

Net toen ik aan een kennismakingsronde wilde beginnen kwam er een enorme reus op mij af. Een gevaarte, zo groot, dat wil je niet weten.

'Je mag je met alle koeien bemoeien,' zei dat gevaarte, 'maar je laat mijn moeder met rust.' Nou, dat was duidelijke taal. Hij had een stel horens, daar kon je een heel aardappelveld mee omploegen.

Hij vertelde me ook dat we geen stieren meer waren, maar ossen. En ik zou wel merken dat ik steeds minder interesse zou krijgen in de koeien om me heen. In de weken daarna gebeurde dat ook. Ik hoefde niet meer achter ze aan te jagen. Ik was iedere avond kapot van de opwindings door al die vrouwen, maar de onrust verdween langzamerhand uit mijn lijf en ik werd gewoon weer blij.

Dat gevaarte is er inmiddels niet meer, maar zijn oude moeder nog wel. Een pittig geval dat weet wat vechten is. Nu haar zoon er niet meer is, is ze een beetje de moeder van ons

allemaal. Voor mij in ieder geval wel. Soms voel ik me een kalfje als ik mijn dagelijkse rondje spring en zij kalm naar me staat te kijken. Maar de laatste tijd zie ik ook dat haar blik wel eens afdwaalt naar de lucht, of naar de nok van het dak. Ik denk dat zij de vogels ziet die onder mijn vacht vandaan fladderen. De vogels die me blij maken. En omdat ik zie dat die vogels haar ook blij maken, spring ik steeds vaker voor twee: voor haar en voor mij. Voor ons samen.

Yoshua, 22 oktober 2006 – 75% Belgisch Blauw/25% MRIJ (Maas-Rijn-IJsselvee)

Yoshua stond samen met een aantal andere stieren op stal. Hij werd door een boer gebruikt als dekstier. Maar er kwam een dag dat Yoshua's taak als dekstier erop zat. De vrouw die Yoshua verzorgde reserveerde gauw een plek bij De Leemweg. Maar een stier tussen de koeien, dat zou kalfjes geven. Dus moest Yoshua kort na aankomst bij Bert worden gecastreerd. Daarna was hij geen stier meer maar een os.

Het voordeel was dat hij voor het eerst in zijn leven naar een grote wei mocht, en dat hij tussen de koeien kon lopen. Als Yoshua een stier was gebleven had hij alle koeien uit de kudde gedekt, behalve Claartje, want die werd dag en nacht beschermd door haar zoon Rinus. Na een jaar zouden er zo veel kalfjes geboren worden dat er geen plek meer was voor nieuwe dieren. Dus worden bij alle stieren, na aankomst op De Leemweg, hun teelballen verwijderd door de dierenarts.

